

Asia: VN/23400/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

1. Järjestämisvastuun siirtoon liittyvät muutokset

a) Näkemyksenne asiakastietojen käsittelyä, käyttöoikeuksia, tiedonsaantioikeuksia sekä työvoimaviranomaisen hankkimia lisäosia koskevan sääntelyn täsmentämisestä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta: 112 §, 114 §, 120 §, 120 a § ja 125 §,

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta: 14 §,

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 ja 13 §:n muuttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta):

Lakiehdotus koskien tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 ja 13 §:n muuttamisesta annetun lain 13 §:n 1 momentin 23 kohdan muuttamista, jossa säädetään KEHA-keskuksen oikeudesta saada tulorekisterin tietoja tietyissä tapauksissa, on perusteltu. Muutos on tarpeen starttirahan, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen, työllistämisveloitteen perusteella myönnettävän tuen sekä 55 vuotta täyttäneiden muutos-turvakoulutuksen toimeenpanoa varten. TE-toimisto toteaa, että myös työttömyysturvalain toimeenpanoa edistäisi pääsy tulotietojärjestelmän tietoihin kehittämis- ja hallintokeskuksessa.

Ehdotukset koskien lakia työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ovat kannatettavia, sillä KEHA-keskuksen olisi haastavaa hoitaa kansainväliseen rekrytoinnin palveluihin tai työvoimapalveluiden valtakunnalliseen neuvontaan liittyviä tehtäviä ilman pääsyä valtakunnalliseen tietojärjestelmään.

Uudenmaan TE-toimisto kannattaa lakiehdotuksia koskien tiedonsaantioikeutta ja asiakastietojen käsittelyä toimeenpanon valmistelussa sekä tietojärjestelmän käyttöoikeuden myöntämistä kunnan tai kuntayhtymä palveluksessa olevalle. Ehdotukset työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain 14 §:n muuttamista sekä

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 125 §:n muuttamisesta ovat molemmat tarpeen, jotta työvoimaviranomainen voi jatkossakin hoitaa sille kuuluvia tehtäviä.

Uudenmaan TE-toimisto huomauttaa, että lainsäädännön olisi hyvä mahdollistaa tietojen vaihto eri työllisyysalueiden välillä silloin kun se on tarpeellista. Työn välityksen kannalta olisi olennaista, että henkilöstöllä, joiden työtehtäviin kuuluu työnhakijoiden välittäminen yrityksille, olisi pääsy laajemmin kuin yhden kunnan tai kuntayhtymän asiakastietoihin. Näin yrityksille voitaisiin esitellä muitakin kuin yhden työllisyysalueen työnhakijoita, eikä yritysten tarvitsisi ottaa yhteyttä monelle työllisyysalueelle sopivan työntekijän löytämiseksi. Yhtenä vaihtoehtona voisi myös olla kansallisten rekrytoivien yritysten palveluiden siirtäminen KEHA-keskukselle, jolla olisi pääsy valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään. Valtakunnallinen työnvälitys olisi hyödyksi erityisesti erilaisten rakennemuutoksien sekä isojen rekrytointien kohdalla ja takaisi palveluiden laadukkuuden ja tasapuolisuuden. Valtakunnallinen palvelu myös edistäisi työvoiman liikkuvuutta. Työvoimaviranomaisen työnvälityspalvelut ovat maksuttomia, josta hyöttyy erityisesti pienet yritykset.

b) Näkemyksenne siirtävistä sopimuksista sekä tuki- ja korvauspäätöksistä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta 10 ja 11 §):

Ehdotukset selkeyttävät valtion ja työvoimaviranomaisten vastuuta koskien sopimuksia sekä tuki- ja korvauspäätöksiä.

c) Näkemyksenne valtiolta kuntaan siirtynyttä henkilöstöä koskevaan muutosehdotukseen

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaannpanosta annetun lain muuttamisesta 6 §):

Muutosehdotus on kannatettava henkilöstön siirtymisen sujuvoittamiseksi sekä aseman vahvistamiseksi.

d) Näkemyksenne muista järjestämisvastuun siirtoon liittyvistä ehdotuksista:

-

2. Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset

Näkemyksenne työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavista muutoksista

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 32 §, 33 §, 44 - 47§ ja vastaavat muutokset laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 2 luvun 6 §, 3 luvun 3 - 6 §):

Ehdotus koskien työnhakukeskusteluiden järjestämistä on kannatettava, sillä se lisää viranomaisen harkintavalttaa olla järjestämättä työnhakukeskusteluita silloin, kun asiakkaan tilanne on muuttumassa kolmen kuukauden kuluessa ja asiakkaalla ei muutenkaan ole palvelutarvetta. Tämä

voi jossain tapauksissa lisätä viranomaisen resursseja keskittyä asiakkaisiin, joiden tilanteessa ei tiedetä tapahtuvan muutoksia lähiaikoina ja joilla on todellinen palvelutarve.

Toisaalta esityksessä todetaan, että vaikka työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut voitaisiin jättää tietyissä tilanteissa toteuttamatta, työnhakijalla säilyisi velvollisuus edistää työllistymistään sen ajan, kun hän on asiakkaana ja kuuluu työttömyysjärjestelmän piiriin, mikä tarkoittaisi työnhakuvelvollisuuden asettamista työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa ja sen toteutumisen seuranta. Esityksen mukaan työnhakijalle, jolle on tapahtuvassa mainittuja muutoksia kolmen kuukauden kuluessa (mm. työllistyminen, opintojen alkaminen) kuitenkin asetettaisiin pääsääntöisesti työnhakuvelvollisuus työllistymissuunnitelman päivittämistä seuraaville täyden kuun pituisille jaksoille. Esimerkkinä käytetään tilannetta, jossa työnhakija on työllistymässä seuraavan vuoden 2.1., jolloin päivitetty työllistymissuunnitelmaa 15.11. työnhakuvelvollisuutta tarkasteltaisiin vielä ajanjaksolla 16.11.–15.12. Samassa 44 §:n ehdotuksessa mahdollisuutena olisi myös, ettei työnhakuvelvollisuutta sisällytettäisi työllistymissuunnitelmaan, ottaen huomioon työnhakijan mahdollisuus työllistyä lyhytkestoiseen työhön ennen tapahtuvaa muutosta.

Työllistymissuunnitelma tehdään työnhakukeskustelussa ja työllistymissuunnitelma on lähtökohtaisesti voimassa kolme kuukautta. Mikäli edellytetään, että asiakkaalla on työllistymissuunnitelma voimassa kolmen kuukauden aikana ennen mainittua muutosta, on työnhakukeskustelu käytännössä usein järjestettävä, vaikka asiakas olisikin esimerkiksi työllistymässä kokoaikaisesti kolmen kuukauden päästä. Toki niiden asiakkaiden kohdalla, joiden palveluprosessi on aluillaan, täydentäviä työnhakukeskusteluita olisi mahdollista jättää tekemättä.

Ottaen huomioon edellä mainitun, ja sen, että lakiehdotukset koskevat ainoastaan tilanteita, joissa asiakkaan muutos kestää vähintään kolme kuukautta, ei muutos ole välttämättä kovin merkittävä, vaikka sinänsä kannatettava. On myös tärkeää, että lakimuutoksia koskeva soveltamisohje olisi käytössä hyvissä ajoin ja se olisi mahdollisimman selkeästi ja kattavasti kirjoitettu, ottaen huomioon eri asiakastilanteet.

Lakiehdotus, jonka mukaan täydentävät työnhakukeskustelut tulisi järjestää nykyisen kolmen kuukauden aikajakson sijaan kahden viikon välein taas vähentää viranomaisen harkintavaltaa ja asiakkaiden erilaisten tilanteiden huomioon ottamista. Tällä hetkellä täydentävät työnhakukeskustelut on pyritty järjestämään kahden viikon välein, mutta kahden viikon määräajoin tehtävistä täydentävistä työnhakukeskusteluista on kuitenkin voitu yksittäisen asiakkaan kohdalla poiketa, mikäli se on perustellusta syystä tarkoituksenmukaista.

3. Muut ehdotettavat muutokset

a) Näkemyksenne työttömyysturvalakiin sisältyvistä muutoksista:

TE-toimisto pitää työttömyysturvalain muutoksia lähtökohtaisesti kannatettavana. Lakimuutos koskien työttömyysturvalain 2 a luvun 9 § 1 momentin 1 a kohtaa jättää kuitenkin avoimeksi kysymyksen siitä, onko paikallisen työvoimaviranomaisen harkinnassa työnhakijan tilanteessa aiemman ilmoituksen (kolmen kuukauden kuluessa tapahtuneesta muutoksesta) jälkeisen muutoksen toteaminen, jolloin selvityspyyntöäkään ei ole tarpeen tehdä. Esityksessä olisi hyvä tarkentaa, mikäli myöhemmän muutoksen ilmoittamisen jälkeen selvityspyyntö laiminlyönnistä on tehtävä, jolloin Uudenmaan TE-toimiston työttömyysturvan vastuualue arvioi myöhemmän muutoksen työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n tai 10 §:n mukaisesti. Laiminlyönnin/laiminlyöntien arviointia voisi olla tarpeellista tarkentaa etenkin, kun seuraamuksia voi tulla annettavaksi kyseenomaiselta ajanjaksolta useita. Paikallista harkintaa on muun muassa käytetty työnhakuvelvollisuuden täyttämässä, vaikka työnhakija ei ole antanut julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisia tietoja. Asiasta ei ole välttämättä laiminlyöntiä kirjattu, eikä selvityspyyntöä tehty. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa mainitun palveluprosessin mukaisen harkinnan ja työttömyysturvalain pätevien syiden arviointi menee ajoittain käytännön työssä sekaisin.

Lisäksi selkeyttämistä kaipaisi se, voisiko esimerkiksi tahallinen viivyttely asian ilmoittamisessa olla sellainen seikka, jonka voitaisiin katsoa olevan tarkoituksenmukaista palveluprosessin välttelyä, vaikka henkilön esittämä syy muuttuneelle tilanteelle hyväksyttäisiin: esimerkiksi henkilö ilmoittaa varusmiespalveluksen alkamisesta 1.4., varusmiespalvelus alkaa 1.7., henkilö saa vapautuksen varusmiespalveluksen suorittamisesta 10.4. ja ilmoittaa siitä työvoimaviranomaiselle vasta 30.6.

b) Muut mahdolliset näkemyksenne esitysluonnoksesta:

-

Kovanen Ella
Uudenmaan TE-toimisto